

תנ"ך

על פי תכנית הרפורמה ללמידה משמעותית

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה: שתיים וחצי.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה ארבעה פרקים.
פרק ראשון	—	היסטוריוגרפיה ונבואה	—	(28×2)	—	56 נקודות
פרק שני	—	נושאי החובה	—	(8×3)	—	24 נקודות
פרק שלישי	—	נושאי ההרחבה	—	(8×1)	—	8 נקודות
פרק רביעי	—	קטע לניתוח והבנה	—	(4×3)	—	<u>12 נקודות</u>
	—	סה"כ	—		—	100 נקודות
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: תנ"ך שלם בלי פירושים, בלי תוספות ובלי תרגום. מותר להשתמש בתנ"ך שיש בו מפות.
- ד. הוראות מיוחדות: (1) אל תעתיק את השאלה; כתוב את מספרה בלבד. (2) התרכז בנושא. שים לב לכתב, לכתוב ולפיסוק.

הערה: בקטעים מן התנ"ך השם המפורש בא בצורת ה'.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטיוטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טיוטה" בראש כל עמוד טיוטה. רישום טיוטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

/המשך מעבר לדף/

השאלות

פרק ראשון — היסטוריוגרפיה ונבואה (56 נקודות)

ענה על שתיים מן השאלות 1-3.

בכל שאלה שבחרת, ענה על סעיף א — חובה (12 נקודות) ועל שניים מן הסעיפים ב-ד

(לכל סעיף — 8 נקודות). (לכל שאלה — 28 נקודות)

1. קרא מלכים א, י', 13-1.

א ומלכת-שבא שמעת את-שמע שלמה
ב לשם ה' ותבא לנסתו בחידות: ותבא ירושלמה בחיל
כבר מאד גמלים נשאים בשמים וזהב רב-מאד ואבן יקרה
ותבא אל-שלמה ותדבר אליו את כל-אשר היה עס-לבעה:
ג ויגדלה שלמה את-כל-דבריה לא-היה דבר נעלם מן-
ד המלך אשר לא הגיד לה: ותרא מלכת-שבא את כל-חכמת
ה שלמה והבית אשר בנה: ומאכל שלחנו ומושב עבדיו
ומעמד משרתו ומלבושיהם ומשקיו ועלתו אשר יעלה בית
ו ה' ולא היה בה עוד רוח: ותאמר אל-המלך אמת היה הדבר
ז אשר שמעתי בארצי על-דבריך ועל-חכמתך: ולא-האמנתי
לדברים עד אשר-באתי ותראינה עיני והנה לא-הגדלי
ח החצי הוספת חכמה וטוב אל-השמועה אשר שמעתי: אשרי
אנשיך אשרי עבדיך אלה העמדים לפניך תמיד השמעים
ט את-חכמתך: יהי ה' אלהיך ברוך אשר חפץ בך לתתך
על-כפא ישראל באהבת ה' את-ישראל לעלם וישמך
י למלך לעשות משפט וצדקה: ותתן למלך מאה ועשרים
יא כפר זהב ובשמים הרבה מאד ואבן יקרה לא בא כבשם
ההוא עוד לרב אשר-נתנה מלכת-שבא למלך שלמה: וגם
אני חידם אשר-נשא זהב מאופיר הביא מאפיר עצי אלמגים
יב הרבה מאד ואבן יקרה: ויעש המלך את-עצי האלמגים
מסעד לבית-ה' ולבית המלך וכנרות ונבלים לשרים לא
ג בא-כן עצי אלמגים ולא נראה עד היום הזה: והמלך שלמה
נתן למלכת-שבא את-כל-חפצה אשר שאלה מלבד
אשר נתן-לה כיד המלך שלמה ותפן ותלך לארצה היא
ועבדיה:

ענה על סעיף א (חובה).

א. קרא פסוקים 1-9 בקטע שלפניך.

(1) על פי פסוקים אלה, הסבר שתיים ממטרות הביקור של מלכת שבא אצל שלמה.

(6 נקודות)

(2) ממה התרשמה לטובה מלכת שבא בביקורה בחצר שלמה? הבא מפסוקים אלה שתי

דוגמאות שבהן התרשמותה של מלכת שבא באה לידי ביטוי, והסבר אותן.

(6 נקודות)

ענה על שניים מן הסעיפים ב-ד.

ב. קרא פסוק 13 בקטע שלפניך. למילה "חִפְצָה" יכולות להיות שתי משמעויות בפסוק זה.

(1) הסבר את שתי המשמעויות האפשריות של המילה בפסוק. (5 נקודות)

(2) באיזו משתי המשמעויות עשוי לתמוך הכתוב **במלכים א'**, י"א, 1? הסבר את

תשובתך. (3 נקודות)

ג. (1) קרא פסוק 11 בקטע שלפניך וגם **מלכים א'**, ט', 26-28.

על פי פסוקים אלה, הסבר על מה התבססה הכלכלה של ממלכת צור (הממלכה של

חירם), ומה הייתה תרומתה לכלכלה של ממלכת שלמה. (4 נקודות)

(2) יש הטוענים כי ביקורה של מלכת שבא בממלכת שלמה היה ממניעים כלכליים.

הסבר טענה זו. (4 נקודות)

ד. קרא פסוקים 4-5, 8-9 בקטע שלפניך, וגם **מלכים א'**, ה', 9-14.

(1) על פי פסוקים אלה, ציין שלושה דברים שבהם חכמת שלמה באה לידי ביטוי.

(5 נקודות)

(2) לדעתך, מה מן הדברים שציננת בתת סעיף (1) חשוב יותר לניהול תקין של הממלכה?

נמק את תשובתך. (3 נקודות)

מלכים ב, י"ח, 1-7

א ויהי בשנת שלש להושע
 ב בן-אלה מלך ישראל מלך חזקיה בן-אחז מלך יהודה: בן-
 עשרים וחמש שנה היה במלכו ועשרים ותשע שנה מלך
 ג בירושלם ושם אמו אבי בת-זכריה: ויעש הישר בעיני ה'
 ד ככל אשר-עשה דוד אביו: הוא הסיר את-הבמות ושבר
 את-המזבחות וכת את-האשרה וכתת נחש הנחשת אשר-
 עשה משה כי ער-הימים ההמה היו בני-ישראל מקטרים
 ה לו ויקרא-לו נחשתן: ב ה' אלהי-ישראל בטח ואחריו לא-
 ו היה כמוהו בכל מלכי יהודה ואשר היו לפניו: וידבק ב ה'
 ז לא-סר מאחריו וישמר מצותיו אשר-צוה ה' את-משה:
 ו והיה ה' עמו בכל אשר-יצא ישפיל וימרד במלך-אשור
 ולא עבדו:

מלכים ב, י"ח, 13-25

י ובארבע עשרה שנה למלך חזקיה עלה סנחריב מלך-אשור
 יד על כל-ערי יהודה הבצורות ויתפשם: וישלח חזקיה מלך-
 יהודה אל-מלך-אשור ולבישה ו לאמר ו חטאתי שוב מעלי
 את אשר-תתן עלי אשא וישם מלך-אשור על-חזקיה מלך-
 ט יהודה שלש מאות כפר-כסף ושלשים כפר זהב: ויתן חזקיה
 את-כל-הכסף הנמצא בית- ה' ובאוצרות בית המלך:
 טז בעת ההיא קצץ חזקיה את-דלתות היכל ה' ואת-
 האמנות אשר צפה חזקיה מלך יהודה ויתנם למלך
 יז אשור: וישלח מלך-אשור את-תרתן ואת-
 רב-סרים ואת-רבשקה מן-לכיש אל-המלך חזקיהו בחיל
 כפר ירושלם ויעלו ויבאו ירושלם ויעלו ויבאו ויעמדו
 יח בתעלת הברכה העליונה אשר במסלת שדה כובס: ויקראו
 אל-המלך ויצא אליהם אליקים בן-חלקיהו אשר על-הבית
 יט ושבנה הספר ויואח בן-אסף המזכיר: ויאמר אליהם רבשקה
 אמרו-נא אל-חזקיהו כה-אמר המלך הגדול מלך אשור מה
 כ הפטחון הזה אשר בטחת: אמרת אך-דבר שפתים עצה

כא וגבורה למלחמה עתה על-מי בטחת כי מרדת בי: עתה
הנה בטחת לך על-משענת הקנה הרצון הזה על-מצרים
אשר יסמך איש עליו ובא בכפו ונקבה בן פרעה מלך-
כב מצרים לכל-הבטחים עליו: וכי-תאמרון אלי אל-ה'
אלהינו בטחנו הלא-הוא אשר הסיר חזקיהו את-במותיו
ואת-מזבחתיו ויאמר ליהודה ולירושלם לפני המזבח הזה
כג תשתחוו בירושלם: ועתה התערב נא את-אדני את-מלך
אשור ואתנה לך אלפים סוסים אס-תוכל לתת לך רכבים
כד עליהם: ואיך תשיב את פני פחת אחד עבדי אדני הקטנים
כה ותבטח לך על-מצרים לרכב ולפרשים: עתה המבלעדי
ה' עליתי על-המקום הזה להשחתו ה' אמר אלי עלה
על-הארץ הזאת והשחיתה:

ענה על סעיף א (חובה)

א. קרא פסוקים 1-7 שלפניך.

(1) בפסוקים הבאים לאחר הפתיח: "ויעש הישר בעיני ה'" (פסוק 3), מתוארות פעולות של חזקיה המלך.

ציין והסבר שלוש פעולות שעשה חזקיה, וכתוב מה משותף להן. (8 נקודות)

(2) בפסוק 7 כתוב: "וימרד במלך אשור ולא עבדו". יש הרואים קשר בין הנאמר בפסוק זה ובין הנאמר בפסוק 3. הסבר את הקשר. (4 נקודות)

ענה על שניים מן הסעיפים ב-ד.

ב. קרא פסוקים 1-7 שלפניך וגם ישעיה, א', 11 - 17.

חזקיה וישעיה, כל אחד בדרכו, מבקשים לתקן את הדרך שבה עבד העם את אלוהים. כיצד כל אחד מהם מבקש לתקן את דרכי העם? הסבר את דבריך, ובסס אותם על הכתוב.

ג. (1) מדוע בא סנחריב מלך אשור ליהודה, ומתי בא? ציין את השנה הלועזית. (4 נקודות)

(2) על פי פסוקים 13-17 שלפניך, מה הייתה מטרתו של חזקיה כאשר שילם למלך אשור? האם השיג את מטרתו? בסס את דבריך על הקטעים שלפניך. (4 נקודות)

ד. (1) על פי פסוקים 19-25 שלפניך, הסבר שניים מן הטעונוים של רבשקה בנאומו לנצורים. (6 נקודות)

(2) מה הייתה מטרתו של רבשקה בנאומו לנצורים? (2 נקודות)

א שְׁמָעוּ הַדְּבָר הַזֶּה
 ב פְּרוֹת הַבָּשָׁן אֲשֶׁר בְּהָר שְׁמֹרֹן הָעֹשִׁקוֹת דְּלִים הָרֹעֲצוֹת
 ג אֲבִיוֹנִים הָאֲמֹרוֹת לְאֲדֹנֵיהֶם הִבִּיֵּאָה וְנִשְׁתָּה: נִשְׁבַּע אֲדֹנִי
 ד ה' בְּקִדְשׁוֹ כִּי הִנֵּה יָמִים בָּאִים עֲלֵיכֶם וְנִשְׂא אֶתְכֶם
 ה בַּעֲזוֹת וְאֲחֵרִיתְכֶן בְּסִידוֹת דּוֹגָה: וּפְרָצִים תִּצְאָנָה אִשָּׁה נִגְדָּה
 ו הַשְׁלִכְתֶּנָּה הֶהְרֵמוֹנָה נֶאֱס־ה': בָּאוּ בֵּית-אֵל וּפִשְׁעוּ
 ז הַגִּלְגָּל הָרְבוּ לִפְשָׁע וְהִבִּיאוּ לַפֶּקֶר זִבְחֵיכֶם לִשְׁלֹשֶׁת יָמִים
 ח מַעֲשֵׂדֵתֵיכֶם: וְקִטֹּר מִחֲמִין תּוֹדֶה וְקִרְאוּ נְדָבוֹת הַשְּׁמִיעוּ כִּי
 ט כֵּן אֶהְבֶּתֶם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל נֶאֱס אֲדֹנִי ה': וְגַם אֲנִי נָתַתִּי לָכֶם
 י נְקִיזוֹן שְׁנַיִם בְּכָל-עֲרִיצֶם וְחֹסֶר לֶחֶם בְּכָל מְקוֹמֵיכֶם וְלֹא-
 יא שְׁבַתֶּם עַד־נֶאֱס ה': וְגַם אֲנִכִּי מְנַעַתִּי מִכֶּם אֶת-הַגֶּשֶׁם
 יב בְּעוֹד שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים לִקְצִיר וְהַמְטַרְתִּי עַל-עֵיר אֶחָת וְעַל-
 יג עֵיר אֶחָת לֹא אֲמַטִּיר חֲלָקָה אֶחָת תִּמְטֹר וְחֲלָקָה אֲשֶׁר-לֹא-
 יד תִּמְטֹר עָלֶיהָ תִּיבֹשׁ: וְנָעוּ שְׁתֵּי שָׁלֹשׁ עָרִים אֶל-עֵיר אֶחָת
 טו לִשְׁתוֹת מַיִם וְלֹא יִשְׁבְּעוּ וְלֹא-שְׁבַתֶּם עַד־נֶאֱס ה': הַכִּיתִי
 יז אֶתְכֶם בַּשִּׁדְפוֹן וּבִירְקוֹן הָרְבוֹת גְּנוּתֵיכֶם וְכִרְמֵיכֶם וְתַאֲנִיכֶם
 יח וְזִיתֵיכֶם יֹאכְל הַגֶּזֶם וְלֹא-שְׁבַתֶּם עַד־נֶאֱס ה': שְׁלַחְתִּי
 יט בָּכֶם דָּבָר בְּדֶרֶךְ מִצְרַיִם הָרַגְתִּי בַּחֲרֹב בַּחוּרֵיכֶם עִם שְׁבִי
 כ סוּסֵיכֶם וְאַעֲלֶה בָאֵשׁ מַחֲנֵיכֶם וּבִאֲפֹכֶם וְלֹא-שְׁבַתֶּם עַד־
 כא נֶאֱס ה': הִפַּכְתִּי בָכֶם כַּמֶּהֱפַכְתִּי אֱלֹהִים אֶת-סֹדֶם
 וְאֶת-עַמּוּדָה וְתַהֲיוּ כְּאוֹד מִצֵּל מִשְׁרַפָּה וְלֹא-שְׁבַתֶּם עַד־
 נֶאֱס ה':

ענה על סעיף א (חובה).

א. קרא גם ירמיה, ז', 1-6.

העמדה של הנביאים ירמיהו ועמוס בנוגע לקשר בין מוסר לפולחן שונה מן העמדה של העם.

(1) על פי שני הקטעים, הסבר כל אחת מן העמדות – את עמדת הנביאים ואת עמדת העם.

בסס את דבריך על הכתובים. (8 נקודות)

(2) על פי עמוס, ד', 2-3, מהו העונש שיטיל ה' על החוטאים בעם?

(4 נקודות)

ענה על שניים מן הסעיפים ב-ד.

ב. קרא פסוקים 1-3 בקטע שלפניך, וגם **מלכים א**, כ"א, 7-16, 19-24.

(1) על פי פסוקים אלה, הסבר את הטענה שהכוח משחית את בעלי השררה. בסס את

דבריך על הכתובים. (4 נקודות)

(2) על מי מטיל כל אחד מן הנביאים – עמוס ואלהיו – את האחריות למעשי השחיתות?

נמק את תשובתך. (4 נקודות)

ג. קרא את הפירושים שלפניך לדבריו של עמוס "באו בית אל ופִּשְׁעוּ" (פסוק 4).

רש"י: באו בית אל – כאדם האומר לבן בליעל: 'עשה, עד שתתמלא סאתך' (מכסתך).

ש' פאול: דוגמה נוספת לאמצעי ההפתעה של הנביא.

(פאול, ש' [1994]. מקרא לישראל, עמוס. תל אביב: עם עובד, עמ' 76)

(1) על פי כל אחד מן הפירושים, הסבר את דברי הנביא. (5 נקודות)

(2) לדעתך, איזה פירוש משקף יותר את כוונתו של הנביא? נמק את תשובתך.

(3 נקודות)

ד. קרא פסוקים 6-11 בקטע שלפניך.

(1) בחר בשלושה פסוקים, והסבר שלושה אסונות המצוינים בהם. (5 נקודות)

(2) אסונות אלה יכולים להיות הן אזהרה הן עונש. הסבר קביעה זו על פי הפסוקים.

(3 נקודות)

פרק שני — נושאי החובה (24 נקודות)

ענה על שלוש מן השאלות 4-7 (לכל שאלה — 8 נקודות).

חוק

4. קרא **דברים**, כ"ד, 14-15.

יד
לֹא־תֵשֶׁק
שָׂכִיר עֲנִי וְאֲבִיוֹן מֵאֲחִיךָ אוֹ מִגֵּרְךָ אֲשֶׁר בָּאֲרֶצְךָ בְּשַׁעֲרֶיךָ:
ט בְּיֻמּוֹ תִּתֶּן שְׂכָרוֹ וְלֹא־תָבוֹא עָלָיו הַשֹּׁמֵשׁ כִּי עָנִי הוּא וְאֵלָיו
הוּא נִשָּׂא אֶת־נַפְשׁוֹ וְלֹא־יִקְרָא עָלֶיךָ אֱלֹהִים וְהָיָה בְּךָ
חֵטָא:

- א. על פי החוק שלפניך המעסיק נדרש לנהוג ברגישות כלפי העני בנוגע לתשלום שכרו.
הסבר כיצד עליו לנהוג ומדוע עליו לנהוג כך. בסס את דבריך על הכתוב. (4 נקודות)
- ב. (1) הסבר את האיום המופנה כלפי מעסיק שאינו פועל על פי החוק. (2 נקודות)
(2) מדוע נדרש איום זה? הסבר את דבריך. (2 נקודות)

חכמה

5. קרא קהלת, א' 2-3, 9-18.

קהלת, א' 2-3

הָבֵל הַבְּלִים אָמַר
קִהְלֶת הָבֵל הַבְּלִים הָבֵל: מִה־יִּתְרוֹן לָאָדָם בְּכָל־עֲמָלוֹ
שִׁיעֲמֹל תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ:

קהלת, א' 9-18

מִה־שִּׁהִיָּה הוּא
שִׁהִיָּה וּמִה־שִּׁנְעִשָּׂה הוּא שִׁנְעִשָּׂה וְאִין כָּל־חֲדָשׁ תַּחַת
הַשָּׁמֶשׁ: יֵשׁ דְּבָר שִׁיאֲמַר רֵאֵה־זֶה חֲדָשׁ הוּא כְּבָר הָיָה לְעֹלָמִים
אֲשֶׁר הָיָה מִלְּפָנָיו: אִין זְכוּרֹן לְרֹאשִׁימִים וְגַם לְאַחֲרִימִים שִׁיִּהְיוּ
לֹא־יִהְיֶה לָהֶם זְכוּרֹן עִם שִׁיִּהְיוּ לְאַחֲרֵנָה:
אֲנִי אֲנִי קִהְלֶת הַיִּיִּתִי מֶלֶךְ עַל־יִשְׂרָאֵל בִּירוּשָׁלַם: וְנָתַתִּי אֶת־
לְבִי לְדִרוֹשׁ וּלְתוֹר בַּחֲכָמָה עַל כָּל־אֲשֶׁר נַעֲשֶׂה תַּחַת
הַשָּׁמַיִם הוּא. וְעֲנִין דָּע נָתַן אֱלֹהִים לְבִנִי הָאָדָם לַעֲנוּת בּוֹ:
רֵאִיתִי אֶת־כָּל־הַמַּעֲשִׂיִּים שִׁנְעִשׂוּ תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ וְהִנֵּה הָבֵל
הָבֵל וְדַעוֹת רוּחַ: מַעֲנוֹת לֹא־יֻכָּל לְתַקֵּן וְחִסְרוֹן לֹא־יֻכָּל
לְהַמְנוֹת: דִּבְרַתִּי אֲנִי עִם־לְבִי לֵאמֹר אֲנִי הִנֵּה הִגְדַּלְתִּי
וְהוֹסַפְתִּי חֲכָמָה עַל כָּל־אֲשֶׁר־הָיָה לִפְנֵי עַל־יִרוּשָׁלַם וּלְבִי
רֵאֵה הִרְבָּה חֲכָמָה וְדַעַת: וְאַתְנָה לְבִי לְדַעַת חֲכָמָה וְדַעַת
הַלָּלוֹת וּשְׂכָלוֹת יִדְעַתִּי שְׁגַם־זֶה הוּא רַעֲיוֹן רוּחַ: כִּי בִרְבַּ
חֲכָמָה רַב־כֶּעֶס וְיוֹסִיף דַּעַת יוֹסִיף מְכָאוֹב:

א. הסבר את תפיסת העולם של קהלת הבאה לידי ביטוי בפסוקים 2-3 שלפניך. (4 נקודות)

ב. הבא שתי דוגמאות מפסוקים 9-18 שלפניך לתפיסה שהסברת בסעיף א, והסבר כל אחת

מן הדוגמאות. (4 נקודות)

נביאי אמת ושקר

6. קרא ירמיה, כ"ח, 17-7.

אך שמע־נא הדבר הזה אשר אנכי
 דבר באזניך ובאזני כל־העם: הנביאים אשר היו לפני ולפניך
 מן־העולם וינבאו אל־אדמות רבות ועל־ממלכות גדולות
 למלחמה ולרעה ולדבר: הנביא אשר ינבא לשלום בבא
 דבר הנביא יודע הנביא אשר־שלחו ה' באמת: ויקח
 חנניה הנביא את־המוטה מעל צואר ירמיה הנביא
 וישברהו: ויאמר חנניה לעיני כל־העם לאמר כה אמר
 ה' ככה אשבר את־על נבכדנאצר מלך־בבל בעוד
 שנתים ימים מעל צואר כל־הגוים וילך ירמיה הנביא
 לדרכו: ויהי דבר־ה' אל־ירמיה אחרי
 שבור חנניה הנביא את־המוטה מעל צואר ירמיה הנביא
 לאמר: הלוך ואמרת אל־חנניה לאמר כה אמר ה' מוטת
 עץ שברת ועשית תחתיהן מטות ברזל: כי כה־אמר ה'
 עבאות אלהי ישראל על ברזל נתתי על־צואר כל־
 הגוים האלה לעבד את־נבכדנאצר מלך־בבל ועבדהו
 וגם את־חית השדה נתתי לו: ויאמר ירמיה הנביא אל־
 חנניה הנביא שמע־נא חנניה לא־שלחך ה' ואתה
 הבטחת את־העם הזה על־שקר: לכן כה אמר ה' הנני
 משלחך מעל פני האדמה השנה אתה מת כי־סרה
 דברת אל־ה': וימת חנניה הנביא בשנה ההיא בחודש
 השביעי:

א. קרא פסוקים 7-11 בקטע שלפניך.

כל אחד מן הנביאים, חנניה וירמיה, עושה מעשה סמלי כדי להדגיש את המסר שבנבואתו.
 כיצד המסר הנבואי של כל נביא בא לידי ביטוי בכל אחד מן המעשים הסמליים? היעזר
 בכתוב בירמיה כ"ז, 2, 12. (4 נקודות)

ב. (1) על פי דברי ירמיה בפסוק 9, מהי הדרך לדעת אם הנביא המנבא שלום הוא נביא אמת?
 (2 נקודות)

(2) על פי דברי ירמיה בפסוק 9, האם אפשר לדעת אם חנניה הוא נביא אמת?

נמק את דבריך ובסס אותם על הקטע שלפניך. (2 נקודות)

/המשך בעמוד 11/

וַיְהִי דְבַר-ה' אֵלַי לֵאמֹר: מַה-לָּכֶם
 אַתֶּם מְשַׁלְּמִים אֶת-הַמָּשָׁל הַזֶּה עַל-אֲדֹמַת יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר
 אֲבוֹת יָאֵכְלוּ בָסֵר וְשָׁנִי הַבְּנִים תִּקְהִינָה: חִי-אֲנִי נָאם אֲדֹנִי
 ה' אֲסִי-יְהִיָּה לָכֶם עוֹד מְשָׁל הַמָּשָׁל הַזֶּה בְּיִשְׂרָאֵל: הֵן כָּל-
 הַנַּפְשׁוֹת לִי הֵנָּה כְּנַפְשׁ הָאֵב וְכְנַפְשׁ הַבֶּן לִי-הֵנָּה הַנַּפֶּשׁ
 הַחַטָּאת הִיא תָמוּת: וְאִישׁ כִּי-יְהִיָּה צָדִיק
 וַעֲשָׂה מִשְׁפָּט וְצִדְקָה: אֶל-הַהָרִים לֹא אֵכָל וְעֵינָיו לֹא נָשָׂא
 אֶל-גְּלוּלֵי בַּיִת יִשְׂרָאֵל וְאֶת-אִשֶּׁת רֵעֵהוּ לֹא טָמָא וְאֶל-אִשָּׁה
 נָדָה לֹא יִקְרָב: וְאִישׁ לֹא יוֹנֵה חֲבֻלָתוֹ חֹב וְיָשִׁיב גְּזֻלָּה לֹא יִגְזֹל
 לַחֲמוֹ לָרֹעֵב יִתֵּן וְעֵירֹם וְכִסֵּה-בִגְד: בְּנִשְׁךְ לֹא-יִתֵּן וְתִרְבִּית
 לֹא יִקָּח מֵעוֹל וְיָשִׁיב יָדוֹ מִשְׁפָּט אֲמַת יַעֲשֶׂה בֵּין אִישׁ לְאִישׁ:
 בַּחֲקוֹתַי יִהְלֹךְ וּמִשְׁפָּטִי שָׁמֵר לַעֲשׂוֹת אֲמַת צָדִיק הוּא כִּי-
 יַחִיָּה נָאם אֲדֹנִי ה': וְהוֹלִיד בֶּן-פְּרִיץ שֹׁפֵךְ דָּם וַעֲשָׂה אָח
 מֵאָחֵר מֵאֵלֶּה: וְהוּא אֶת-כָּל-אֵלֶּה לֹא עָשָׂה כִּי גַם אֶל-
 הָהָרִים אֵכָל וְאֶת-אִשֶּׁת רֵעֵהוּ טָמָא: עָנִי וְאֲבִיֹן הוֹנֵה גְזֻלוֹת
 גְּזֹל חֲבֹל לֹא יָשִׁיב וְאֶל-הַגְּלוּלִים נָשָׂא עֵינָיו תוֹעֵבָה עָשָׂה:
 בְּנִשְׁךְ נָתַן וְתִרְבִּית לָקַח וְחִי לֹא יַחִיָּה אֵת כָּל-הַתּוֹעֵבוֹת
 הָאֵלֶּה עָשָׂה מוֹת יוֹמָת דָּמְיוֹ בּוֹ יְהִיָּה: וְהֵנָּה הוֹלִיד בֶּן וַיֵּרָא
 אֶת-כָּל-חַטָּאת אָבִיו אֲשֶׁר עָשָׂה וַיֵּרָא וְלֹא יַעֲשֶׂה כֵּהֵן: עַל-
 הָהָרִים לֹא אֵכָל וְעֵינָיו לֹא נָשָׂא אֶל-גְּלוּלֵי בַּיִת יִשְׂרָאֵל אֶת-
 אִשֶּׁת רֵעֵהוּ לֹא טָמָא: וְאִישׁ לֹא הוֹנֵה חֲבֹל לֹא חָבֹל וְגֻזֵּל
 לֹא גֹזֵל לַחֲמוֹ לָרֹעֵב נָתַן וְעֵרֹם כִּסֵּה-בִגְד: מַעֲנֵי הַשִּׁיב יָדוֹ
 נִשְׁךְ וְתִרְבִּית לֹא לָקַח מִשְׁפָּטִי עָשָׂה בַּחֲקוֹתַי הֵלֵךְ הוּא לֹא
 יָמוּת בַּעֲוֹן אָבִיו כִּי-יַחִיָּה: אָבִיו כִּי-עָשָׂק עָשָׂק גְּזֹל גְּזֹל
 אָח וְאֲשֶׁר לֹא-טוֹב עָשָׂה בַּתּוֹךְ עָמְיוֹ וְהִנֵּה-מָת בַּעֲוֹנוֹ:
 וְאִמְרָתָם מִדַּע לֹא-נִשְׂא הַבֶּן בַּעֲוֹן הָאֵב וְהַבֶּן מִשְׁפָּט וְצִדְקָה
 עָשָׂה אֵת כָּל-חַקוֹתַי שָׁמֵר וַיַּעֲשֶׂה אֹתָם כִּי-יַחִיָּה: הַנַּפֶּשׁ
 הַחַטָּאת הִיא תָמוּת בֶּן לֹא-יִשָּׂא בַּעֲוֹן הָאֵב וְאֵב לֹא יִשָּׂא
 בַּעֲוֹן הַבֶּן צִדְקַת הַצָּדִיק עָלָיו תִּהְיֶה וְרַשְׁעַת רֹשַׁע עָלָיו
 תִּהְיֶה:

הַרְשָׁע

א. קרא פסוקים 1-4 בקטע שלפניך.

(1) בפסוקים אלה יחזקאל הנביא מוכיח את העם על תפיסת הגמול השגויה שלהם.

כתוב מהי תפיסת הגמול של העם, ומהי תפיסת הגמול שיחזקאל מעדיף.

(3 נקודות)

(2) לדעתך, האם תפיסת הגמול שיחזקאל מעדיף מייאשת את העם או מעודדת אותו?

נמק את דבריך. (3 נקודות)

ב. קרא פסוקים 5-20 בקטע שלפניך.

הסבר מדוע הנביא מציג בפסוקים אלה מעשים של נציגי שלושה דורות של משפחה אחת.

(2 נקודות)

שים לב:
המשך הבחינה בעמוד 14

פרק שלישי — נושאי ההרחבה (8 נקודות)

ענה על אחת מן השאלות 8-9 (8 נקודות).

נביאי אמת ושקר

8. קרא מלכים א, כ"ב, 6-7, 19-23.

מלכים א. כ"ב, 6-7

וַיִּקְבֹּץ מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל אֶת־הַנְּבִיאִים בְּאַרְבַּע מֵאוֹת אִישׁ
וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים הָאֵלֶךְ עַל־דַּמְת גִּלְעָד לְמַלְחָמָה אֶסְ-אֲחַדְלָהּ
וַיֹּאמְרוּ עָלָה וַיִּתֵּן אֲדָנִי בְיַד הַמֶּלֶךְ: וַיֹּאמֶר יְהוֹשָׁפָט הֲאִין פֶּה
נְבִיא לַיהוָה עוֹד וְנִדְרָשָׁה מֵאֲתָו:

מלכים א. כ"ב, 19-23

וַיֹּאמֶר לָכֵן שָׁמַע דְּבַר־יְהוָה רָאִיתִי אֶת־יְהוָה יֹשֵׁב עַל־כְּסֵאוֹ
וְכָל־צְבָא הַשָּׁמַיִם עֹמְד עָלָיו מִיְמִינוֹ וּמִשְׁמָאלוֹ: וַיֹּאמֶר יְהוָה
מִי יִפְתָּה אֶת־אֲחָאָב וַיַּעַל וַיַּפֵּל בְּרַמֹּת גִּלְעָד וַיֹּאמֶר זֶה בִּכְה
וְזֶה אָמַר בִּכְה: וַיֵּצֵא הָרוּחַ וַיַּעֲמֵד לִפְנֵי יְהוָה וַיֹּאמֶר אֲנִי
אֶפְתָּנוּ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלָיו בְּמָה: וַיֹּאמֶר אֵצֶא וְהִיִּיתִי רוּחַ שָׁקֶר
בְּפִי כָל־נְבִיאָיו וַיֹּאמֶר תִּפְתָּה וְגַם־תֹּכֵל צָא וַעֲשֵׂה־כֵן: וַעֲתָה
הִנֵּה נָתַן יְהוָה רוּחַ שָׁקֶר בְּפִי כָל־נְבִיאֶיךָ אֱלֹהֵי יְהוָה דִּבֶּר
עָלֶיךָ רָעָה:

א. (1) קרא פסוקים 6-7 שלפניך. מדוע שאל יהושפט מלך יהודה את מלך ישראל

"האין פה נביא לה' עוד ונדרשה מאתו"? (3 נקודות)

(2) קרא גם שמות, כ"ג, 2: "לא תהיה אחרי רְבִים... להטות". כיצד הכתוב בפסוק זה

משמות יכול להסביר את הסיבה לשאלה זו של יהושפט? (2 נקודות)

ב. קרא פסוקים 19-23 שלפניך. לפי פסוקים אלה, האם ארבע מאות הנביאים הם נביאי אמת

או נביאי שקר? נמק את דבריך. (3 נקודות)

תגובות על החורבן ושיבת ציון

9. קרא איכה, ה'.

זָכַר ה' מִה־הָיָה לָנוּ הַבֵּיט וּרְאָה אֶת־חֲרָפְתָּנוּ: נַחֲלָתָנוּ
 נִהְפְּכָה לְזָרִים בָּתֵּינוּ לְנֹכְרִים: יְתוּמִים הָיִינוּ אֵין אָב אֲמֹתָנוּ וְאֵין
 כְּאֶלְמָנוּת: מִיָּמֵינוּ בְּכֶסֶף שְׁתֵּינוּ עֵצֵינוּ בְּמַחִיר יָבֹאוּ: עַל
 צוּרֵנוּ נִדְדָּפְנוּ יִגְעֲנוּ לֹא הוֹנַח־לָנוּ: מִצָּרִים נָתַנוּ יָד אֲשׁוּר
 לִשְׂבַע לָחֶם: אֲבֹתֵינוּ חָטְאוּ אֵינָם אֲנַחְנוּ עֲוֹנֵיהֶם סָבְלָנוּ: וְאֵינָם וְאֲנַחְנוּ
 עֲבָדִים מְשָׁלוּ בָנוּ פֶּדֶק אֵין מִידָם: בְּנַפְשֵׁנוּ נָבִיא לַחֲמֵנוּ
 מִפְּנֵי חֶרֶב הַמִּדְבָּר: עֲזָרָנוּ כְּתָנוּר נִכְמְרוּ מִפְּנֵי זִלְעָפוֹת
 רָעָב: נָשִׁים בְּעִיּוֹן עָנוּ בְּתִלָּת בַּעֲרֵי יְהוּדָה: שָׂרִים בִּידָם
 נָתְלוּ פֶגֶם זָקִים לֹא נִהְדְּרוּ: בַּחֲוָרִים טָחוּן נָשְׂאוּ וְנִעְדָּרִים
 בַּעֲיָן כָּשְׁלוּ: זָקִים מִשְׁעַר שִׁבְתוֹ בַּחֲוָרִים מִנְּגִינָתָם: שִׁבְת
 מִשּׁוֹשׁ לָבְנוּ נִהְפָּךְ לְאִבָּל מְחֹלְלָנוּ: נִפְלָה עֲטָרַת רֹאשֵׁנוּ
 אוֹי־נָא לָנוּ כִּי חָטְאֵנוּ: עַל־זֶה הָיָה דָּוָה לָבְנוּ עַל־אֱלֹהָ
 חֲשָׁכוּ עֵינֵינוּ: עַל הַר־צִיּוֹן שְׁשִׁמָּם שׁוֹעֲלִים הִלְכוּ־בוּ: אֶתְּהָ
 ה' לַעֲוֹלָם תִּשָּׁב כְּסֹאֲךָ לְדוֹר וָדוֹר: לָמָּה לְנֶעֱחַ תִּשְׁכַּחַנוּ
 תַּעֲזֹבְנוּ לְאֶרֶץ יָמִים: הֲשִׁיבֵנוּ ה' וְאֵלֶיךָ וְנָשׁוּב חֲדָשׁ
 יָמֵינוּ כְּקֶדֶם: כִּי אִם־מָאָס מֵאִסְתָּנוּ קִצְפָּת עָלֵינוּ עַד־מָאֹד:

בקינה שלפניך הכותב מביע תחינה לה'.

א. הסבר מהו ההבדל בהלך הרוח בין התחינות בפסוקים 1-18 ובין התחינות

בפסוקים 19-21. בסס את דברך על הכתוב. (4 נקודות)

ב. ציין שתי זכויות אדם בסיסיות שאיבד העם עקב החורבן. בסס את דברך על הכתוב.

(4 נקודות)

פרק רביעי — קטע לניתוח והבנה (12 נקודות)

ענה על שאלה 10 חובה ועל שתיים מן השאלות 11-13 (לכל שאלה — 4 נקודות).

קרא דברי הימים א, כ"ב.

- א וַיֹּאמֶר דָּוִיד זֶה הוּא בַּיִת
- ב ה' אֱלֹהִים וְזֶה-מִזְבֵּחַ לַעֲלֹה לַיִשְׂרָאֵל: וַיֹּאמֶר
- ג דָּוִיד לְכָנוֹס אֶת-הַגָּדִים אֲשֶׁר בָּאָרֶץ יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲמֵד חֲצִבִּים
- ד לַחֲצֹב אֲבָנֵי גִזִּית לְבָנוֹת בַּיִת הָאֱלֹהִים: וּבְרוּל וְלָרֶב
- ה לְמִסְמָרִים לְדִלְתוֹת הַשְּׁעָרִים וּלְמַחְבְּרוֹת הַכִּיֹּן דָּוִיד וְנַחֲשֶׁת
- ו לָרֶב אֵין מִשְׁקָל: וַעֲצֵי אֲרָזִים לְאֵין מִסְפָּר כִּי־הֵבִיאוּ הַצִּידָנִים
- ז וְהַצָּרִים עֲצֵי אֲרָזִים לָרֶב לְדָוִיד: וַיֹּאמֶר דָּוִיד שְׁלֹמֹה
- ח בְּנִי נָעַר וְרָךְ וְהַבִּית לְבָנוֹת לַה' לְהַגְדִּיל וְלַמַּעֲלָה לְשֵׁם
- ט וּלְתַפְאֶרֶת לְכָל-הָאֲרָצוֹת אֲכִינָה נָא לוֹ וַיִּכֶן דָּוִיד לָרֶב לִפְנֵי
- י מוֹתוֹ: וַיִּקְרָא לְשְׁלֹמֹה בְנוֹ וַיַּעֲוֶהוּ לְבָנוֹת בַּיִת לַה' אֱלֹהֵי
- יא יִשְׂרָאֵל: וַיֹּאמֶר דָּוִיד לְשְׁלֹמֹה בְנוֹ אֲנִי הִיָּה עִם-בְּנֵי
- יב לְבָבִי לְבָנוֹת בַּיִת לְשֵׁם ה' אֱלֹהֵי: וַיְהִי עָלַי דְּבַר-ה'
- יג לֵאמֹר דָּם לָרֶב שִׁפְכָתָּ וּמִלַּחְמוֹת גְּדֹלוֹת עָשִׂיתָ לֹא-תִבְנֶה
- יד בַּיִת לְשְׁמִי כִּי דָמִים רַבִּים שִׁפְכָתָּ אֲרָצָה לִפְנֵי: הִנֵּה-בֶן
- טו נֹלָד לָךְ הוּא יִהְיֶה אִישׁ מְנוּחָה וְהִנֵּחוֹתִי לוֹ מִכָּל-אֹיְבָיו
- טז מִסָּבִיב כִּי שְׁלֹמֹה יִהְיֶה שָׁמוֹ וְשָׁלוֹם וְשָׁקֵט אֲתֵן עַל-יִשְׂרָאֵל
- יז בַּיָּמָיו: הוּא-יִבְנֶה בַּיִת לְשְׁמִי וְהוּא יִהְיֶה-לִּי לְבֵן וְאֲנִי
- יח לוֹ לְאָב וְהַכִּינוֹתִי כִּסֵּא מַלְכוּתוֹ עַל-יִשְׂרָאֵל עַד-עוֹלָם:
- יט עֲתָה בְנִי יְהִי ה' עִמָּךְ וְהִצַּלְתָּ וּבִנִיתָ בַּיִת ה' אֱלֹהֶיךָ
- כ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר עֲלֶיךָ: אַךְ יִתֶּן-לָךְ ה' שֶׁכֶל וּבִינָה וַיִּצְוֶךָ עַל-
- כא יִשְׂרָאֵל וּלְשִׁמּוֹר אֶת-תּוֹרַת ה' אֱלֹהֶיךָ: אֲזַי תַּעֲלִיץ אֶם-
- כב תִּשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת אֶת-הַחֻקִּים וְאֶת-הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר צִוָּה
- כג ה' אֶת-מֹשֶׁה עַל-יִשְׂרָאֵל חֹזֵק וְאִמָּץ אֶל-תִּירָא וְאֶל-תַּחַת:
- כד וְהִנֵּה בָּעָנִי הַכִּינוֹתִי לְבֵית-ה' זֶהָב כְּפָרִים מֵאֶה-אֶלָּה
- כה וְכֹסֶף אֶלָּה אֶלָּפִים כְּפָרִים וְלִנְחָשֶׁת וּלְבְרוּל אֵין מִשְׁקָל כִּי
- כו לָרֶב הִיָּה וַעֲצִים וְאֲבָנִים הַכִּינוֹתִי וְעַלִּיהֶם תּוֹסִיף:

ועמד:

לְרֹב עֲשֵׂי מְלָאכָה חֲצֵבִים וְחֲרָשֵׁי אֶבֶן וְעֵץ וְכָל-חֶכֶם בְּכָל-
מְלָאכָה: לְזָהָב לְכֶסֶף וְלַנְחָשֶׁת וּלְבָרָזַל אֵין מִסְפָּר קוֹם וְעִשָּׂה
וַיְהִי ה' עִמָּךְ: וַיֵּצֵא דָוִיד לְכָל-שָׂרֵי יִשְׂרָאֵל לַעְזֹר לְשִׁלְמָה
בְּנוֹ: הֲלֹא ה' אֱלֹהֵיכֶם עִמָּכֶם וְהִנֵּחַ לָכֶם מִסְבִּיב כִּי וְנָתַן
בְּיָדִי אֶת יִשְׁבֵּי הָאָרֶץ וְנִכְבְּשָׁה הָאָרֶץ לִפְנֵי ה' וּלְפָנַי עֲמֹו:
עֲתָה תָּנוּ לְבַבְכֶם וּנְפֹשְׁכֶם לְדָרוֹשׁ לִּהְיוֹת אֱלֹהֵיכֶם וְקוֹמוּ
וּבְנוּ אֶת-מִקְדָּשׁ ה' הָאֱלֹהִים לְהָבִיא אֶת-אֲרוֹן בְּרִית-ה' וְכָלִי קֹדֶשׁ הָאֱלֹהִים לְבֵית הַנִּבְנָה לְשֵׁם-ה':

ענה על שאלה 10 (חובה)

10. קרא פסוקים 1, 5, 19 בקטע שלפניך.

על פי כל אחד מן הפסוקים האלה, הסבר לשם מה נבנה המקדש.

ענה על שתיים מן השאלות 11-13.

11. קרא את הפירוש של "מצודת דוד" לפסוק 9.

איש מנוחה: יהיה חפצו במנוחה ולא יתגרה במי. והניחותי לו: אתן לו מנוחה מאויביו ולא יתגרה מי בו. ושלום ושקט אתן על ישראל בימיו: זיכרון שמו הוא לאות על השלום.
על פי פירוש זה, הסבר את הקשר בין שני הביטויים "איש מנוחה", "והניחותי לו", ובין שמו של שלמה.

12. מי נדרש לסייע לשלמה בביצוע המשימה שהוטלה עליו, וכיצד יבוא לידי ביטוי הסיוע? בסס את דבריך על הכתוב.

13. קרא פסוקים 7-10 בקטע שלפניך וגם שמואל ב, ז', 2-5, 12-13.

האם הכתוב בפסוקים משמואל ב תומך בכתוב בפסוקים 7-10 בקטע שלפניך?
הבא שתי ראיות לתשובתך, והסבר אותן.

בהצלחה!